

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԱՐԱԳԻՐ
ԵՒ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՆԻԿ. Մ. ԹԻՒՆՅԱՆՍԻՆ

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

ԹԵՄԱԹԵՐ 20 ԳՐ. ՄԾԱԹԻՆ

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ուկրաինա

Կ. Պոլսոյ համար

Տարեկան	772.	100
վեցամսեայ		50
եռամսեայ		25

Դաւառաց, Արուստի-
ձանաց և կամ օտար երկ-
րի համար թղթատարու-
թեան ծախքը բաժանոր-
դաց վրայ է:

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն ՕՐՀՆԵԱԼ ՏԱԿԱՌ

Հայաստանեաց եկեղեցւոյ
ներողամիտ սկզբանց շնորհիւ,
որ զամեն քրիստոնեայ իբրեղ-
բայր կ'նկատէ տեխտիր, ստէպ
պատահած է թէ մերայնոց ու-
մանք՝ երբեմն պարագայից բեր-
մամբն և շատ անգամ ևս ան-
հոգութեամբ յօտար երկիրս՝
յարած են միւս քրիստոնէից
կրօնքին և սովորութեանց, որով
սակաւ առսակաւ Հայութեան
զգացմունքներն ալ կորսնցնե-
լով՝ բոլորովին այժմ օտարաց-
եալ կ'գտնուին մենէ, Միշտ ա-
ռաջի աչաց մերոց կ'տեսնեմք
ցաւօք սրտի մեր ազգային ըզ-
գացմանց ու փափաքանաց պա-
խարակոխն անգամ այն ան-
պիտաններն որ բռնուն մոլե-
ռաւդութեամբ մը՝ կ'ջանան իւ-
րեանց խնդիրներն հետքերն
անհետանելի՝ անուներն և մա-
կանուներն օտարացնելով, իւր-
եանց մայրենական լեզուն չսով-
բելով կամ չստեղծելով, և զպար-
ծանս հարանց մերոց նախատե-
լով. . . Զգիտեն խեղճներն թէ
առաջ նշաւակի կ'դառնան նոյն
խիկ օտարաց առջև յորոց սեր-
եալ նկատուելու կ'ջանան, զի
Հայն նորէն ծնանելու է, ուրիշ
ազգէ մը սերեալ լինելու է, նո-
րա երակայ մէջի արիւնն Հայու
տրիւն է, որչափ և սովորու-
թիւններն վտանգ, լեզուն կտաք-
տէ ևն. ևն:

Պիտի չվարանելինք բսելու թէ
Հայաստանեայց եկեղեցւոյ այս
ներողամիտ գրութիւնն պահ-
պանողական չէ ինչպէս յունա-
ցն և ալլոցն, Սոքա լաւ զի-
տեն և կ'դատարարտեն — երբ
նեղը մնան — իւր կ'զերականաց
«մոլեռանդական տգիտութիւն»
կոչածներն Հայոց նկատմամբ,
Ստկայն երբէք գանգատելու
չեմք, զի եթէ չլինէին Յունաց
մեր կրօնից նկատմամբ այն կա-
տարեալ «գալթակալութիւն» և

անխառնական արարողութիւն-
ներն, ապահովապէս բաւական
թուով զոհեր տուած պիտի լի-
նէինք ցայսօր այն դաժան յու-
նականութեան որ յԱրեւելս մի
միայն ինքզինք «քաղաքակա-
նացեալ տաք» հռչակելով հան-
դերձ՝ խտտակրօնութեամբն ու
ամենակրօնութեամբն ատելի ե-
ղած է ամենեցուն:

Ուրեմն փոխանակ յուզուե-
լու թէ Յոյք զմեզ իբրեւ ոչ-
քրիստոնեայ կ'նկատեն և յու-
նաց եկեղեցւոյն զիրկն դարձող
հայերն կ'մկրտեն նորէն և կը
պահեն, ընդհակառակն խոն-
դալու եմք. զի այն օրէն որ
մոլեռանդական խտրութիւնք
բարձուն իմիջոյ երկուց տղաք
վայ հայութեան թերեւս. . .

Հայք պէտք չունին իրենց
արիտական կամ ուղղափառ լի-
նելն ուրիշներէն գիտնալու, ու-
րովհետեւ մեք ինչ լինելնիս ար-
դէն գիտեմք, եթէ այսօր յոյն
կղերականք քրիստոնէութեան
ոգւոյն դէմ կ'մեղանչեն, այն
ալ ի միտս իրենց ազգին է մի-
այն:

Հայոց կրօնական խնամու-
թիւնք պատեհ առիթներ ու-
նին յունաց Պատրիարքին իմա-
ցնելու թէ իւր կղերին բրած-
ներն անվայելուչ ու պարսաւելի
գործեր են:

Սակայն եթէ մեզ հարցուի
թէ ինչո՞ւ այս արդարացի դի-
տողութիւններն չեն ըլլալիւ, կը
պատասխանեմք թէ — հարկաւ
այն պատճառաւ որ հայկական
ներողամիտ եկեղեցին պահպա-
նուի յունական եկեղեցւոյն ան-
ներողամտութենէն՝ նոյն խիկ
յունականաց բռնած դատա-
պարտելի ընթացքովն:

Ապա ուրեմն օրհնեալ է
տակաւն՝ որ կ'խորշեցնէ բաղ-
մալիւ Հայեր յունականութեան
յարելու. . . իցի՛ւ թէ կաթո-
լիկութիւնն ու բողոքականու-
թիւնն ալ յունականաց նման
խորշիլ արարողութիւններ ու-
նենային:

Ուրախ աւուր թերթովք-
սինք թէ Տիգրանակերտէն
Պատրիարքարան ուղղեալ հե-
ռազրպ վրայ, ազգ. առաջ-
նորդաւն խնդրոյն ելք մը տա-
լու համար, տեղւոյս Տիգրա-
նակերտի պանդուխտ ազգա-
յինք պատուաւոր անձանցմէ
պատգամաւորութիւն մը ընտ-
րեր էին երթալ Ս. Պատրիար-
քին և երեսի. ժողովոյ դիւա-
նին հետ այս մասին բանակցե-
լով գործոյն վախճան մը տա-
լու:

Կ'սեմք թէ՛ յիշեալ պատ-
գամաւորութիւնք, և նկատելով
որ խնդրոյն լուծումը 10 օր,
այսինքն մինչև յառաջիկայ
ուրբաթ ընդհ. ժողովոյ օրը ե-
թէ յետաձգուի, կարելի է որ
Տիգրանակերտի մէջ նորէն ժո-
ղովրդային խռովութիւն կամ
անտեղութիւն մը պատահի, կը
դիմէ Տիգրանակերտի երեսիո-
խան Զօպանեան Միհրան էֆ.ի,
որոյ ձեռքն և ստորագրու-
թեամբը հեռագիր կ'չարնուի
Տիգրանակերտ թէ մինչև յա-
ռաջիկայ ուրբաթ, նոյմ. 30ի
նիստին որոշմանը սպասեն և
յուզմունք չյարուցանեն:

Միւս կողմանէ այս շաբթու
դարձեալ Տիգրանակերտէն 2
ընդարձակ եղովորդային հան-
րազիր հասել է Պատրիարքա-
րան, (ընդգրկէ Սրուանձտեանցի
տեղեկագրի) որով ֆիլիպպոս
սրբադանք արդարացնելու եւ
Սրուանձտեանցի ու Պոյաճեանի
ընթացքն ու վարմունքը չարա-
չար կ'չտարբարու կ'նկրտի ժողո-
վուրդը, իսկ մեր առած տեղե-
կութեանը յայելով՝ առաջին
հասնող հանագիրն լի է եղեր
չափազանց ցոյց տալով:

Մեր մանաւորապէս Տիգ-
րանակերտէ ստացած տեղե-
կութիւններս ալ՝ տխուր նը-
կարագիր է կընեն տեղւոյն
ազգ. կացութեանը վրայօք, և
ապագային համար ալ մտա-
տախտութեա արժանի ծանրա-
կըշիւ դէպքեր ի վեր կ'հանեն:

Ընթերցողք կ'իշեն անշուշտ
կապոյտ-Տեմրակին պարունա-
կած գրութիւններէն մեր բրած
մէկ քանի քաղաքացիք մէջ՝
տեսած ըլլալ թրոթթըրի մէկ
տեղեկագիրը, յորում կարնոյ
անգղ. հիւպատոսը կ'գրէր Սըր
Լէյարտի և Լորտ Սալիզպրիի
թէ ինքը (թրոթթըր) «Տիգրա-
նակերտի մէջ Պոյաճեան էֆ. ա-
նուն աւճ մը (որ տեղացի բո-
ղոքական մնէ) իրեն փոխ-հիւ-
պատոս դրեր է, իսկ օսմ. կա-
պատոս դրեր է, իսկ պաշտօնը
վաւերացնել չուզելուն հակա-
ռակ, ինքը կ'չարունակէ եղեր
— Կ'հարա հետ իբր փոխ-
հիւպատոս հաղորդակցել»:

Այս անձը, այժմ տեսնելով որ
Տիգրանակերտի վերջին խռո-
վութենէն ի վեր ազգ. դպրոց-
ներն դոց կ'մնան, ինքը բողո-
քական դատատուններ և վար-
ժուհիներ բերեր է բողոքա-
կան դպրոցներ բանալու հա-
մար, և տարակոյս չկայ որ ե-
թէ այդ դպրոցներն անգամ մը
բացուին, Պոյաճեան էֆ. իր նը-
պատակին մէջ խիստ դիւրաւ
պիտի յաջողի, զի ազգայինք
իրենց վարժարանները դոց
տեսնելով, պիտի վրովան բո-
ղոքականաց այդ նոր բացուած
և թերեւ ձրի կամ շատ դիւ-
րագնի դպրոցներն զրկել իրենց
զաւկներն:

Այս կետը Ս. Պատրիարքին
և ազգ. վարչութեան ուշադ-
րութեանը կ'յանձնեմք, վերջս.
տին պնդելով թէ հարկ տեսն-
րածեշտ է ժամ առաջ վախճան
և լուծումն տրուիլ Տիգրանա-
կերտի առաջնորդական խընդ-
րոյն:

Հայէպի մէջ վար դրուած
աքսորեալ Բիւրա պէյերն ու
աղաներն, շարունակ գրելու վը-
րայ ըլլալով իրենց ընտանեացն
ու ազգականացը թէ մօտ օրէն
Տիգրանակերտ պիտի դառնան,
ասոր վրայ անոնց օրդիքը, եղ-
բարքն ու ազգականքը երես

տուներով, սկսեցին իրենց հա-
կառակորդացը դէմ ամեն տե-
սակ չարիք գործել: Վերջին
թղթաբերով հասնող Տիգրանա-
կերտէն նամակ մը կ'հաւաստէ,
լիանթի թղթակցին «քրդաց
աքսորուելէն ի վեր է որ ան-
գործութիւնը կ'աւելնէ» ըսածին
հակառակ թէ աւազակութիւնը
և ոճրագործութիւնը այն աս-
տիճան սկսեցին բազմանալ մա-
նաւանդ վերջին օրերս՝ որ Տիգ-
րանակերտի պարսպի դրան ա-
ռաջը սպաննուած մարդոց դի-
ակներ տեսնուելու են:

Կայսրանք տեսնել թէ Պէյ-
քըր բաշա, որն որ իր պաշտօնն
առաջին անգամ Տիգրանակեր-
տի մէջ ի գործ դնելու կոչված
է, ինչ կերպիւ յիշեալ գաւա-
ռին կատարեալ բարեկարգու-
թեան ու անգործութեան գոր-
ծը պիտի յաջողի գահացոյցիչ
կերպիւ ի գլուխ հանելու:

Հասուն գերապայծառք, որն
որ երէկ շնորհակալութեան հա-
մար վեհ, Սուլթանին պիտի
ներկայանայ, եպարգոսական
թարգմանին ձեռքը իմացաբ-
ուելու է իրեն թէ՛ այդ ընդու-
նելութիւնը քանի մ'օր յետա-
ձգել հարկ եղեր է:

Լիանթ այս լուրը տալովն
հանգերձ, կ'յարէ միանգամայն
ըսել թէ՛ հակահասունեանց այս
մասին առ Ա. նախարարն բրած
ինչ ինչ զիտողութեանցը վրայ
ըլլալու է սոյն ընդունելութեան
յետաձգումը:

Կ. Պոլիս 26 Նոյմ. 79
... Խմբագրապետ Լրա-
գիր պատուական օրաթերթի
Ձեռ պատու. թերթին մի-
ջոցաւ կ'փութամք ծանուցանել
թէ՛ Կիլիկիան ընկերութեան
Գործ, Ժողովս ստացաւ ձեռամբ
Մինաս Չերազ Էֆ. (30) երե-
սուն օսմ. ոսկի, երկրորդ մասն
այն հանգանակութեան զոր վը-
սեմ. Տիկին Չարուհի Ս. Համամ.
ճեան բացած է ի նպաստ Կի-
լիկեան ընկերութեան:

Ուստի պարտ անձին կ'հա-
մարիմք մեր խորին և սրտագին
շնորհակալքն յայտնել հրա-
պարակաւ Յակօր Նորատունկ-
եան, Տօք. Գեաթիպեան և Տօք.
Փէշմալճեան ազնիւ և աղգա-
պանծ ճեարց որք սոյն գումա-
րը հայթայթելով ուղեցին քա-
ջալերել Կիլիկ. ընկերութիւնը՝ ի
յառաջդիմութիւն Կիլիկիոյ Ժը-
րագլուխ մանկուոյն:

Գործադիր Ժողովս քաղցր
ու նուիրական պարտաւորու-
թիւն մը զանց բրած պիտի բլ-
լայ, եթէ չփութայ այս առթիւ
իւր կրկին շնորհակալեաց զգա-
ցունելին իրաւուն նուիրել
վսեմ. Տիկին Չարուհի Ս. Հա-

մամճեանի, որ ինքնաբերա-
յայպիտի աղգօգուտ ձեռք.
կուլիւն մ'սկսելով՝ սիլ շա-
րունակել զայն ցայսօր և ժա-
րակամ կ'իտոտանայ մեղրու-
նակել սոյն հանգանակութիւնը
ի նպաստ Կիլիկ. ընկերութեան,
որ գիտէ ու պիտի գոնայ
այսպիսի անձնուէր աջցու-
թիւններն և օգտակար առա-
յութիւնները արժանապէս զը-
նահատել:

Ի դիմաց Գործ. Ժող. Կ. Ընկ.
Ատենդպիր Ատենտ.
Տ. Առաքելեան Գ. Ապրիլ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՄ

Լոնտրո 9 դեմ.
Տպլինէն հեռագիր միջա-
նուցանէ թէ ձեռքաւոր Պ.
Պրէննան ուղղադատ տեսին
դատաւորաց մէկուն աջեւն
հանուելով, դատաւորը ինքը
լսելէն յետոյ՝ բարձրագոյն տա-
նանք յղեր է, երաշխաւորու-
թեամբ ազատ թողելով լսելի:
Պահպանողական մասն կա-
րեւոր անդամներէն շատ առ-
ջնորդս ուղղեալ տեսնալանու-
թեանցը մէջ յայտնեցին թէ
Թուրքիոյ մէջ բարեփոխ ընել
տալու առաջադրութիւնը այժ-
մէն աւելի երբեք ստիպողական
եղած չէր:

Կիպրոսէն հեռագիր մը կը
ծանուցանէ թէ Դաւիթ Բաշա
մէջ արթնաց հիւանդութիւն
ծագեր է:

Իրլանտայի երեսփոխան Պ.
Բարնէյի՝ մօտերս դէպի Միա-
ցեալ Նահանգներն ընելիք ու-
ղեւորութեանը քաղաքական
կարեւորութիւն մը կ'ընծայեն,
իւր հետ խորհրդարանի միւս
իրլանտացի երեսփոխաններէն
այլապէս պիտի ընկերանան:
Կ'կարծուի թէ սոյն ուղեւորու-
թեանը առաջին նպատակն է
նախ կարենալ ազատութեն իր ա-
տենախօսութիւններն ընել, զո-
րքս եթէ իրլանտայի մէջ խօ-
սէր՝ պիտի բանտարկուէր, մէկ
մ'ալ հանգանակութեան ձեռ-
նարկել իրլանտայի մէջ յուզ-
ման օգնելու և նկատուելու:

Կ'կարծուի թէ Բարեյուսոյ
հրուանդանին անգլ. գաղթա-
կանութեանը վրայ բեռնուելիք
պատերազմական ծախուց մա-
սը՝ բաւական ծանր պիտի լի-
նի:

Նշաններն երկայնով կուել-
նան, որք կարծե կ'տան թէ՛
ազատական կոպակցութիւնը
պիտի լինի Պ. Լաթըսթընէն
որ ընդհանուր բնորութիւնէ.
րէն ետքը, ազատական մասին
գլխաւորութիւնը յորէն ստան-
նէ, յորմէ կամէին հրաժա-
րել էր այժմու պայտօնէութիւն.
նը կազմուած ատն:

Կալկաթայէն ընկեան հե-

ռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ՛ 3
աֆղան նախարարը Հնդկաստան
տարագրութեան դատաւար-
տուելու են, Ասոնց ամենայն ա-
րագութեամբ ճանաչող ել պի-
տի տրուի, որպէս զի կարենան
8 աւուր մէջ Գապուլէն Ռէշաւէր
հասնիլ, Կ'կարծուի թէ Հնդ-
կաստանի մէջ ասոնց ներկայու-
թիւնը հարկ եղած է, իագուպ
խանի յանցապարտութեան նախ-
նական մէկ փաստը ձեռք բե-
րելու համար: — Կ'հաւաստեն
նաև թէ՛ կառավարութիւնը
իմացեր է որ նորոգ դաւադ-
րութիւններ կ'նկատուի Աֆղա-
նիստանի մէջ, յորս կ'մասնակ-
ցին եղեր Եագուպ խանի նախ-
կին պաշտօնեայք:

Կ'ստեն թէ Չուլուստանի Պո-
էրները՝ կառավարութեան վե-
րաբերեալ վառօդի մեծկակ մը-
թերանոց մը գրաւած լինին,
Չուլուստանէն հասած վերջին
լրերն Գահացոյցի են, Անգլ-
նախագահը իւրաքանչիւր իր
պաշտօնին գլուխն անցաւ՝ նոր
կազմակերպեալ այլ և այլ նա-
հանգաց մէջ, և ամեն ուրեք
յարգանք ընդունուեցան, Բո-
յոր նահանգաց մէջ ալ անդոր-
րութիւնը կ'սկսէ:

Կ'հաւաստեն թէ Անգլիա և
Գաղլիա չեն ուղեր միջամտել
Եգիպտոսի և Հապէշաց թագա-
ւորին միջեւ ծագած կռուոյն:
Իրլանտայի մէջ 30 տարիէ
ի վեր է որ այժմու չափ աղքա-
տութիւն և չքաւորութիւն
տեսնուած չէր:

Գահիրէ 8 դեմ.
Հապէշաց թագաւորն յայ-
տարարեց թէ Եւրոպա չպիտի
արգիլէ եղեր զինքը՝ Եգիպտո-
սի վրայ իր ունեցած պահան-
ջուններէն:

Մատրիտ 8 դեմ.
Սպանիոյ պաշտօնէութիւնը
երեկ երեկոյ հրաժարական տը-
ուաւ:

9 դեմ.
Պ. Բօզատա Հէրէրա, որում
յանձնուած էր նոր նախարա-
րութիւն մը կազմել, չընդունեց
այդ պաշտօնը:

Պէրլին 9 դեմ.
Պիզմար իշխանին տուած
հրամանին վրայ, Գերմանիոյ և
Աւստրիոյ միջեւ առեւտրական
բանակցութիւնը նորէն պիտի
սկսին մօտերս արկիսի հիման
մը վրայ՝ որով երկուստեք ալ
մօտաւորութիւն մը յառաջ բե-
րել կարելի լիի:

Կ'կարծուի թէ Պերլինի առ-
սական դեսպան Պ. տի. պրիլի
տեղ մօտ օրէն Ալէքսի Բուս-
դեսպան Պ. Շապուրօֆը պիտի
անցնի:

Կ'ստուի թէ Տանիմարքա-
յի թագաւորը, Պէրլին ըրած
այցելութեանը միջոցին, գերմ.

կառավարութեան միտքն իմա-
նալ ուղած լինի հիւնեական
խնդրոյն նկատմամբ, և ըսած
ըլլայ թէ՛ իւր որդւոյն-Յուսա-
տանի թագաւորին խնդրանցը
վրայ այս բանը կ'ընէ:

Գերմ. կառավարութեան և
Եկեղեցական իշխանութեան մէ-
ջի յարաբերութեանցը վերաբե-
րեալ օրինաց բարեփոխումը
Պիզմար իշխանէն մերժուելուն
վրայ, կղերական կուսակցու-
թիւնն ալ նորէն կառավարու-
թեան ընդդիմութիւն ընելու
սկսած է: Միւս կողմէն ալ ա-
զատական կուսակցութեան և
Պիզմար իշխանին միջեւ մօ-
տաւորութեան նշաններ կերել են:

Ս. Ռէթերսպուրկ 9 դեմ.
Այսօր արտաքոյ կարգի
պաշտօնէից Ժողով մը պիտի
գումարուի Կայսեր նախագա-
հութեամբ, բանուելիք ներ-
քին քաղաքականութիւնը որո-
շելու համար:

— Կ'կարծուի թէ Ռուսիա տէ-
րութեանց նոր առաջարկու-
թիւն մ'ալ պիտի մատուցանէ
Արապ Թապեայի նկատմամբ:

Գահաժառանգին իշխանու-
հի տիկնոյ (Յարէֆիա) առողջա-
կան վիճակը այլեւ է:

Ս. Գէորգայ տօնը երեկ մեծա-
շուք հանդիսիւ կատարուեցաւ:
Ձինւորական անցահանդէս մը
եղաւ, աւ որ ներկայ կ'գտնը-
ուէին օտարազգի բազմաթիւ
սպայք:

Նօփօս վերէմէ թերթը կ'շա-
րունակէ Թուրքիոյ հետ դաշ-
նակցութեան մը խորհուրդ-
տալ:

Բազմաթիւ ձեռքաւորու-
թիւններ եղան նորէն հոս:

Վիէննա 9 դեմ.
Խորուածի աղգ. Ժողովը
դեմ. 15ին պիտի գումարի
Ակրամի մէջ, խորհրդակցելու
թէ կարելի է մի Հունգարիոյ
և Խորուածի միջեւ իրաւախո-
հութիւն մ'ըլլալ:

Պաշտօնական աղգ. մը կ'ուէ
Ելած այն զրոյցը, իւր թէ
աւստր. կառավարութիւնը միտք
ունեցած լինի Պոսնայի յունա-
կան եկեղեցին Կ. Պոլսոյ յունաց
Պատրիարքին իրաւասութեան
անջատելու:

Սօֆիա 9 դեմ.
Պուլկարիոյ նոր պաշտօնէ-
ութիւնը կազմուեցաւ, Թիւս-
փայի եպիսկոպոսը՝ պաշտօնէու-
թեան գահերէց և հասարակաց
կրթութեան պաշտօնեայ, Պա-
րանձօֆ զորապետն ալ պատե-
րազմի պաշտ. անուանեցան:

ԱՅԼԵԻԱՅԼԻ

Պէտրիան փաշայի որդի Նե-
ճիպ պէյ Այսթրի միւլթեսար-
ըֆ անուանեցաւ:

— Հայտար բաշայի երկա-
թուղին վարձքով առնելու հա-
մար Պ. Հանսընի կազմած ընկե-

